

منطق‌های توجیه تکلیف

راهی برای حل تعارضات و پارادوکس‌های اخلاقی
با استفاده از دلایل هنجاری

مقداد قاری

دانشگاه اصفهان

چکیده:

ما در زندگی روزمره با هنجارهای مختلفی سروکار داریم، یعنی با قوانینی مواجه هستیم که بیان می‌کنند کدام رفتارها الزامی، مجاز و یا ممنوع هستند. برای مثال، قوانین یک کشور، مجموعه قوانین یک دین، قوانین رانندگی، قواعد یک بازی، قواعد دستوری یک زبان همگی در بردارنده هنجارهای مختلف هستند. در دهه ۱۹۵۰ منطقی‌سازی برای مطالعه مفاهیم اخلاقی و هنجاری (مانند «ملزم بودن»، «مجاز بودن»، «ممنوع بودن» و ...) ارائه شد، که به منطق تکلیف استاندارد معروف است. به زودی مشخص شد که پارادوکس‌های زیادی در این منطق وجود دارد. برای مثال، می‌توان به پارادوکس‌های زیر اشاره کرد: معمای افلاطون در تعارض تکالیف، پارادوکس الزام معرفتی، پارادوکس سامری خوب و ... تاکنون تعداد زیادی منطق تکلیف برای حل این پارادوکس‌ها معرفی شده است. در هیچ‌کدام از این منطق‌ها برای ملزم بودن یا مجاز بودن انجام یک عمل، «دلیل» انجام آن عمل ذکر نشده است. توجیه یا دلیلی که عامل براساس آن ملزم یا مجاز به انجام عملی است «دلیل هنجاری» نامیده می‌شود. منطق‌های توجیه به ما این امکان را می‌دهند تا بتوانیم دلایل هنجاری را در زبان منطق‌های صوری بیان کنیم. در این سخنرانی نشان می‌دهیم که چگونه استفاده از دلایل هنجاری در منطق‌های توجیه به ما کمک می‌کند تا برخی از این پارادوکس‌ها را حل کنیم. علاوه بر حل پارادوکس‌های ذکر شده در بالا، به پارادوکس دادگاه پروتاگوراس نیز اشاره کرده و راه حلی در منطق توجیه برای آن ارائه می‌دهیم.

دوشنبه، ۱۸ تیر ۱۴۰۳، ساعت ۱۷ الی ۱۹

سخنرانی به صورت تلفیقی حضوری-مجازی و به میزبانی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی (شعبه اصفهان)
برگزار خواهد شد.

آدرس: اصفهان، میدان آزادی، دانشگاه اصفهان، مهمانسرای دانشگاه اصفهان، طبقه اول

پیوند سخنرانی برخط (آنلاین): <https://meet.google.com/uqh-veir-jxa>